

DOĞRULUK VE YALAN

RİSALE-İ NUR

Arabî Hutbe-i Şâmiye Eserinin Tercümesi, Üçüncü Kelime

ÜÇÜNCÜ KELİME: Ki, bütün hayatımdaki tahkikatımla ve hayat-ı içtimaiyenin çalkamasıyla, hülâsa ve zübdesi bana kat'î bildirmiş ki: Sıdk, İslâmiyet'in üssü'l-esasıdır ve ulvî seciyelerinin rabitasıdır ve hissiyat-ı ulviyesinin mizacıdır. Öyleyse, hayat-ı içtimaiyemizin esası olan sıdkı, doğruluğu içimizde ihya edip onunla mânevî hastalıklarımızı tedâvi etmeliyiz.

Evet sıdk ve doğruluk İslâmiyetin hayat-ı içtimaiyesinde ukde-i hayatiyesidir. Riyakârlık, filî bir nevi yalancılıktır. Dalkavukluk ve tasannu, alçakça bir yalancılıktır. Nifak ve münafıklık, muzır bir yalancılıktır. Yalancılık ise, Sâni-i Zülcelâlin kudretine iftira etmektir.

Küfür, bütün envâıyla kizbdır, yalancılıktır. İman sıdktır, doğruluktur. Bu sırra binaen, kizb ve sıdkın ortasında hadsiz bir mesafe var; Şark ve Garp kadar birbirinden uzak olmak lâzım geliyor. Nar ve nur gibi birbirine girmemek lâzım. Halbuki, gaddar siyaset ve zâlim propaganda birbirine karıştırmış, beşerin kemâlâtını da karıştırmış.[HAŞİYE](#)

Bu sıdk ve kizb, küfür ve iman kadar birbirinden uzak. Asr-ı Saadette sıdk vasıtasıyla Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın âlâ-yı illiyyîne çıkması ve o sıdk anahtarıyla hakaik-i imaniye ve hakaik-i kâinat hazinesi açılması sırrıyla,

içtimaiyat-ı beşeriye çarşısında sıdk en revaçlı bir mal ve satın alınacak en kıymetli bir metâ hükmüne geçmiş.

Ve kizb vasıtasıyla Müseylime-i Kezzabın emsâli, esfel-i sâfiline sukut etmiş. Ve kizb o zamanda küfriyat ve hurafatın anahtarı olduğunu o inkılâb-ı azîm gösterdiğinden, kâinat çarşısında en fena, en pis bir mal olup, o malı satın almak değil, herkes nefret etmesi hükmüne geçen kizb ve yalana, elbette o inkılâb-ı azîmin saff-ı evveli olan ve fitratlarında en revaçlı ve medâr-ı iftihar şeyleri almak ve en kıymetli ve revaçlı mallara müşteri olmak fitratında bulunan Sahabeler, elbette, şüphesiz bilerek ellerini yalana uzatmazlar. Kizb ile kendilerini mülevves etmezler. Müseylime-i Kezzaba kendilerini benzetemezler. Belki, bütün kuvvetleriyle ve meyl-i fitrîleriyle en revaçlı mal ve en kıymettar metâ ve hakikatlerin anahtarı, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın âlâ-yı illiyyîne çıkmasının basamağı olan sıdk ve doğruluğa müşteri olup, mümkün olduğu kadar sıdktan ayrılmamaya çalıştıklarından, ilm-i hadisçe ve ulema-i şeriat içinde bir kaide-i mukarrere olan, "Sahabeler daima doğru söylerler. Onlardaki rivayet, tezkiyeye muhtaç değil. Peygamberden (aleyhissalâtü vesselâm) rivayet ettikleri hadisler, bütün sahihtir" diye, ehl-i şeriat ve ehl-i hadis in ittifakına kat'î hüccet, bu mezkûr hakikattir.

İşte, Asr-ı Saadetteki inkılâb-ı azîm, sıdk ile kizb, iman ile küfür kadar birbirinden uzak iken, zaman geçtikçe, gele gele birbirine yakınlaştı. Ve siyaset propagandası bazan yalana ziyade revaç verdi. Fenalık ve yalancılık bir derece meydan aldı. İşte bu hakikat içindir ki, Sahabelere kimse yetişemez. Yirmi Yedinci Sözün zeyli olan Sahabeler hakkındaki risaleye havale edip kısa kesiyoruz.

Ey bu Cami-i Emevideki kardeşlerim! Ve kırk-elli sene sonra âlem-i İslâm mescid-i kebirindeki dört yüz milyon ehl-i iman olan ihvanımız! Necat yalnız sıdkla, doğrulukla olur. Urvetü'l-vuska sıdktır. Yani, en muhkem ve onunla bağlanacak zincir, doğruluktur.

Amma maslahat için kizb ise, zaman onu neshetmiş. Maslahat ve zaruret için bazı âlim "muvakkat" fetvâsı vermişler. Bu zamanda o fetvâ verilmez. Çünkü, o kadar su-i istimal edilmiş ki, yüz zararı içinde bir menfaati olabilir. Onun için hüküm maslahata bina edilmez.

Meselâ seferde namazı kasretmenin sebebi, meşakkattir. Fakat illet olamaz. Çünkü muayyen bir haddi yok; su-i istimale düşebilir. Belki illet, yalnız sefer olabilir. Aynen öyle de, maslahat dahi yalan söylemeye illet olamaz. Çünkü muayyen bir haddi yok; su-i istimale müsait bir bataklıktır. Hükm-ü fetvâ ona bina edilmez. Öyleyse,

إِمَّا الصِّدْقُ وَإِمَّا السُّكُوتُ¹ Yani, yol ikidir, üç değildir. Ya doğru, ya yalan, ya sükût değildir.

İşte şimdi beşerin ortadaki dehşetli yalancılığıyla ve tezviratlarıyla emniyet-i umumiyenin ve rû-yi zemin âsâyişlerinin zîr ü zeber olması, kizble ve maslahatın su-i istimâliyle olmasından, elbette o üçüncü yolu kapatmaya beşer mecbur ediyor ve kat'î emir veriyor. Yoksa, bu yarım asırda gördükleri umumî harpler ve dehşetli inkılâplar ve sukutlar ve tahribatlar, başlarına bir kıyameti koparacak.

Evet, her söylediğin doğru olmalı; fakat her doğruyu söylemek doğru değil. Bazan zarar verse sükût etmek... Yoksa yalana hiç

¹ Ya doğru, ya sükût.

fetva yok. Her söylediğin hak olmalı; fakat her hakkı söylemeye senin hakkın yok. Çünkü hâlis olmazsa su-i tesir eder, hak, haksızlıkta sarf olur.

Kaynak: İşârâtü'l-İ'câz - Bakara Sûresi, Âyet: 11,12 - s.1195

Münâfıkların azaplarının, mezkûr cinayetleri arasında yalnız kizb ile vasıflandırılması, kizbin şiddet-i kubh ve çirkinliğine işarettir. Bu işaret dahi, kizbin ne kadar tesirli bir zehir olduğuna bir şahid-i sadıktır. Zira kizb, küfrün esasıdır. Kizb, nifâkın birinci alâmetidir. Kizb, kudret-i İlâhiyeye bir iftiradır. Kizb, hikmet-i Rabbaniyeye zıttır. Ahlâk-ı âliyeyi tahrip eden, kizbdir. Âlem-i İslâmı zehirlendiren, ancak kizbdir. Âlem-i beşerin ahvâlini fesada veren, kizbdir. Nev-i beşeri kemalâttan geri bırakan, kizbdir. Müseylime-i Kezzab ile emsalini âlemde rezil ve rüsvây eden, kizbdir.

İşte bu sebeplerden dolayıdır ki, bütün cinayetler içinde tel'ine, tehdide tahsis edilen, kizbdir.

Bu âyet, insanları, bilhassa Müslümanları dikkate dâvet eder.

Sual: Bir maslahata binaen kizbin caiz olduğu söylenilmektedir. Öyle midir?

Cevap: Evet, kat'î ve zarurî bir maslahat için mesağ-ı şer'î vardır. Fakat hakikate bakılırsa, maslahat dedikleri şey bâtil bir özürdür. Zira usûl-i şeriatta takarrur ettiği veçhile, mazbut ve miktarı muayyen olmayan birşey, hükümlere illet ve medar olamaz; çünkü, miktarı bir had altına alınmadığından suistimale uğrar. Maahaza, birşeyin zararı menfaatine galebe ederse, o şey mensuh ve gayr-ı muteber olur. Maslahat, o şeyi terk etmekte olur.

Evet, âlemde görünen bu kadar inkılâplar ve karışıklıklar, zararın, özür telâkki edilen maslahata galebe etmesine bir şahittir.

Fakat kinaye veya târiz suretiyle, yani gayr-ı sarîh bir kelimeyle söylenen yalan, kizbden sayılmaz.

Hülâsa, yol ikidir: Ya sükût etmektir; çünkü söylenen her sözün doğru olması lâzımdır. Veya sıdktır; çünkü İslâmiyetin esası, sıdktır. İmanın hassası, sıdktır. Bütün kemalâta îsal edici, sıdktır. Ahlâk-ı âliyenin hayatı, sıdktır. Terakkiyatın mihveri sıdktır. Âlem-i İslâmın nizamı, sıdktır. Nev-i beşeri kâbe-i kemalâta îsal eden sıdktır. Ashab-ı Kiramı bütün insanlara tefevvuk ettiren, sıdktır. Muhammed-i Hâşimî Aleyhissalâtü Vesselâmı meratib-i beşeriyenin en yükseğine çıkararak, sıdktır.